

АЛАТКА ЗА ПРОВЕРКА НА РАНЛИВОСТА

Идентификување и осврнување на ранливоста:
алатка за системите за азил и миграција

Оваа алатка е заеднички изработена од страна на УНХЦР и ИДЦ
(Меѓународната коалиција за задржување) со поддршка од Фондацијата ОАК

**International
Detention Coalition**
Human rights for detained refugees,
asylum seekers and migrants

OAK
FOUNDATION

We acknowledge with gratitude the significant contribution of Colin Briton, who led the development and writing of this screening tool. We also thank the numerous stakeholders who provided comments on an earlier draft of this tool.

© UNHCR and IDC, 2016
ISBN 978-0-9924831-0-4 (electronic)
ISBN 978-0-9924831-1-1 (hard copy)

UNHCR
Division of International Protection
United Nations High Commissioner for Refugees
Case Postale 2500
1211 Geneva 2, Switzerland
Tel: +41 22 739 8433
Fax: +41 22 739 7344
Web: <http://www.unhcr.org>

The electronic version of this tool is available at:
www.refworld.org/detention.html

Hard copies can be obtained by contacting the Protection Policy and Legal Advice Section in the Division of International Protection, Geneva HQ.

International Detention Coalition
Level 1, 112 Langridge Street
Melbourne Victoria 3066
Australia
Tel: +613 9999 1607
Web: <http://www.idcoalition.org>

Design and layout
Haydn Jones Communication Design

Содржина

ДЕЛ А: ВОВЕД	1
1. Цел	1
2. Опсег	1
3. Корисници	1
4. Образложение	2
5. Методологија и пристап	3
6. Состојби на ранливост кои бараат посебно внимание	3
7. Водење интервју, обезбедување информации и дополнителна проценка	4
8. Упатување на сместување во заедницата, прифатни центри од отворен тип и алтернативни решенија на задржувањето	4
9. Обука и градење капацитети за проверка на ранливоста	5
10. Достапност на услугите за справување со ранливоста	6
ДЕЛ Б: АЛАТКА ЗА ПРОВЕРКА НА РАНЛИВОСТА	7
1. Вовед	7
2. Детали за интервјуто (Упатете на насловната страница од интервјуто со клиент на вашата организација)	7
3. Прелиминарна проверка при влез или прв контакт – за сите што пристигнуваат	8
4. Дете	8
5. Пол, род, родов идентитет и сексуална ориентација	10
6. Здравје и добросостојба	13
7. Потреба од заштита	17
8. Други домени на ранливост	21
9. Резиме на идентификувани состојби на ранливост	22
10. Одредување на нивото на интервенцијата	22
ДЕЛ В: ИНДИВИДУАЛНИ ФАКТОРИ НА СЛУЧАЈОТ И УПАТУВАЊЕ НА ОПЦИИТЕ ЗА СМЕСТУВАЊЕ И ПОДДРШКА	23
1. Вовед	23
2. Прв чекор: разгледајте ги опциите за сместување со презумпција на слобода и најмалку рестриктивни мерки	23
3. Втор чекор: размислите за опциите за поддршка	24
4. Трет чекор: размислите за начини за јакнење на отпорноста	25
5. Четврти чекор: конечно одлучување и упатување	25
6. Концептуална рамка: преглед на процесот	26
Прилог: Дополнителна литература	27
Фусноти	29

ДЕЛ А: ВОВЕД

1. Цел

Оваа алатка за проверка, која се користи за идентификување и осврнување на состојбите на ранливост, е изготвена како резултат на соработката меѓу УНХЦР и ИДЦ и има цел да им помогне на службениците што се во првите редови и оние што донесуваат одлуки, со насоки и информации за релевантноста на факторите на ранливост кога се одлучува за задржување, упатување на алтернативни решенија на задржувањето, отворен тип установи за прифаќање, сместување во заедницата и опции за поддршка, во контекст на процедурите и системите за азил и миграција.

Бегалци, барателите на азил, жртвите на трговија, лицата без државјанство, нелегалните мигранти и другите лица што не се државјани, а кои немаат легален статус, честопати се изложени на ситуации во кои се ранливи – тие често се изложени на зголемен ризик од штетни последици и потребна им е посебна грижа, поддршка и заштита. За потребите на овој документ терминот ранливост е поинклузивен од просто соочување со ризик од прогон или враќање (*refoulement*). Иако алатката може да придонесе кон процесот на утврдување на потребите од заштита, како што е утврдено во меѓународното бегалско право и во други рамки за човековите права, тоа не е неговата намена. Неговата намена е да ги идентификува состојбите на ранливост за да обезбеди информации за низа одлуки што се однесуваат на овие лица, а кои се поврзани со најсоодветните опции за сместување и поддршка во дадениот случај. Целта е да охрабри рана интервенција, делотворна грижа за лицата што имаат потреби и партнерство со службите во заедницата. Понатаму, целта е да се намали непотребното задржување и да се охрабри размислувањето за опциите за сместување кои започнуваат со најмало можно ограничување на слободата воопшто и на слободата на движење.

2. Опсег

Проверката, која е секогаш предмет на судски надзор, може да помогне да обезбеди имиграциското задржување: (а) да одговори на тестовите за неопходност, разумност и сразмерност; (б) да не дозволи да биде своеволно и автоматско; (в) да се користи само како последно средство, кога сите други алтернативни опции биле исцрпени, особено за оние што биле изложени на зголемен ризик од штетни последици. Исто така, алатката може да обезбеди лицата што се задржани да имаат пристап до релевантна поддршка и услуги. Исто така, алатката е релевантна за системите за азил и миграција, кои ја забрануваат или ја ограничуваат примената на задржување, при што таа може да се користи за време на интервјуата за собирање податоци заради идентификување на потребните услуги за поддршка.

Алатката може да се користи во интервјуата, пред да се донесат одлуки за задржување, алтернативни решенија на задржувањето или опции за сместување во заедницата, како и периодично за време на процедурите за азил и миграција за да се разгледаат и да се приспособат одлуките за сместување и за поддршка. Повторната проверка на лицата што се задржани е од клучна важност. Алатката им широк спектар на примена во низа постапки од страна на низа различни актери. Се разбира дека практикувањето на задржување, алтернативни решенија на задржувањето и опции за сместување во заедницата и поддршка варира од земја до земја. Информациите што се обезбедуваат преку здравствените прегледи или од други даватели на услуги ќе ја надополнат употребата на алатката.

Алатката е генеричка по природа и може да се користи за разгледување на постојните практики или за развој на алатки што ќе се применуваат на конкретните локални околности. Се очекува дека алатката ќе биде усвоена за да ја зголеми својата релевантност во национален контекст.

Проверката и проценката во однос на идентитетот, карактерот и безбедносните проверки, иако од клучна важност за управувањето со системите за миграција, не се вклучени во алатката во оваа фаза.

3. Корисници

Алатката е дизајнирана, пред сè, да им помогне на оние што се во првите редови и кои донесуваат одлуки, имиграциските службеници и други практичари што ја имаат одговорноста да донесуваат одлуки во врска со процесот за азил или миграција, особено аранжманите за сместување и поддршка. Објаснувањето за ранливоста, целта и образложението на проверката исто така може да биде корисно за другите засегнати страни во националниот систем за миграција, како што се адвокатите, персоналот на НВО, оние што го следат задржувањето и сл.

4. Образложение

При работата на ранливоста се водиме од принципите и стандардите на меѓународните рамки за правата на бегалците и човековите права, други области од меѓународното право и како тие се применуваат во контекст на поединечни земји¹. Домашното право (на пример, во врска со добросостојбата на децата или семејното насилство) исто така треба да дава насоки како да се идентификуваат состојбите на ранливост и како да се намалат или да се спречат ризиците од штетни последици поврзани со таа ранливост. Состојбите на ранливост можат да произлезат од околностите во земјата од која потекнува лицето, за време на нивното патување, по пристигнувањето и во текот на нивното искуство со самиот систем за азил или миграција. Без разлика на нивниот начин на пристигнување или актуелниот правен статус, секој треба да добие заштита од меѓународно правните рамки за човекови права.

Состојбите со ранливоста не се фиксирани и се менуваат како што минува времето и како што се менуваат околностите. Одредени категории лица, како што се децата, веќе се прифатени како ранливи и со потреба од посебна грижа, поддршка и заштита, додека за други лица нивните индивидуални околности и контекст претставуваат главни детерминанти на ранливоста. Ранливоста се утврдува врз основа на внатрешните (лични) фактори и надворешните (од средината) фактори. Овие фактори можат да бидат повеќекратни и да се вкрстуваат, па така да се вкоренат и да ги влошат ризиците од штетни последици. Редовните проверки дозволуваат навремена интервенција за да се спречи или да се намали штетното дејство. Како што беше препознаено претходно, повторените проверки на лицата во текот на целото време додека се задржани, се особено важни и треба да претставуваат стандардна практика.

Факторите на ранливост честопати бараат стручна евалуација. Проверките помагаат да се утврди дали е потребна една посеопфатна и постручна проценка – оттука правиме разлика меѓу проверка и проценка². Согледано е дека поради цел спектар причини (вклучително и способноста на лицето да комуницира, срамот, недостигот на доверба, компетентноста на тој што ги поставува прашањата), некои поединци можеби не се свесни за сопствената ситуација или се двоумат околу обелоденувањето на одредени искуства веднаш или воопшто. Исто така, може да има ограничена можност за да се направи веродостојна идентификација на ранливоста, во зависност од контекстот. Честопати е потребно вклучување на стручното знаење на соодветно обучени колеги и независни стручњаци за прецизно да се идентификува и да се процени ризикот од штетни последици. Повторно, ова е особено важно за задржаните лица.

Искуството со продолженото задржување (во некои случаи дури и за многу кратките периоди на задржување) се покажа дека има негативни последици по физичкото и по менталното здравје, вклучително и зголемен ризик од самоповредување и самоубиство³. Тоа може да предизвика институционализирано однесување, а во случаите на деца исто така може да предизвика и проблеми во развојот. Овие негативни влијанија, од своја страна, можат да го искомплицираат и да го забават завршувањето на процедурата за азил или миграција.

Искуството со пролонгирано и несигурно миграциски постапки се покажа дека има негативни психолошки ефекти, што од своја страна, може дополнително да го одолжи решавањето. Ова честопати е усложнето од влијанието на задржувањето или од изолацијата во заедницата, без соодветна грижа и поддршка. За да се намалат овие негативни ефекти, службените лица треба да обезбедат безбедност и помош во текот на целиот процес, без разлика на исходот, и да се одржи правичен и навремен процес. Јасно е дека поединците подобро можат да соработуваат со системите за азил и миграција доколку делотворно се работи на ранливоста и ризикот од штетни последици⁴. Ако не се работи на оваа ранливост, тоа може да ги чини поединците многу во хумана смисла (краткорочни и долгорочни последици по физичкото и по менталното здравје, честопати сериозни) и, исто така, да ги оптовари националните миграциски системи во финансиска смисла (големи трошоци за одржување на центрите за задржување, третирање на состојбите што произлегуваат од задржувањето и заштитено решавање на процедурите за азил или миграција).

Иако формално не се вклучени во алатката, афирмирањето на силата и отпорноста на лицето им помага да се справат со ситуацијата на ранливост. Без разлика на мошне тешките околности што постојат, понекогаш луѓето поседуваат способност за справување, снаодливост, сила и капацитет да дадат позитивен придонес во општеството. Поединците поседуваат и „внатрешна сила“, како и ресурси од своите културни и социјални врски: семејството, личните мрежи и врските со заедницата. Иако и ранливоста и отпорноста со текот на времето флукутираат, афирмирањето и надградувањето на силните страни на едно лице или семејство им помага да имаат поголема контрола врз својот живот и опкружување. Ваквото сфаќање помага да се избегне карактеризирањето на личноста како проблем. Една одредена област во која алатката се фокусира на силните страни е при оценувањето на капацитетот на поединецот да остане отпорен и активен во процесот на миграција во рамките на окружување во заедница, истражени во Делот В од овој документ.

5. Методологија и пристап

Низа постојни модели и алатки влијаат врз подготовката на овој документ. „Алатката на УНХЦР за идентификување на зголемениот ризик и упатство за корисникот“⁵ претставува корисно помошно средство, особено во контекст на бегалските кампови. Европската канцеларија за поддршка на азил (ЕАСО) има развиено „Алатка за идентификување на лицата со посебни потреби“⁶. „Набљудување на имиграциското задржување: практичен прирачник“⁷ на УНХЦР, АРТ и ИДЦ е водич за идентификување на ризикот во контекст на задржување и содржи дел за лицата во ситуација на ранливост. „Постојат алтернативни решенија: Прирачник за спречување на непотребното имиграциско задржување“⁸ на ИДЦ се залага за владино инвестирање во модел за сместување и поддршка во заедницата. Документот на УНХЦР од тркалезната маса „Навраќање на основите: Правото на слобода и безбедност на личноста и алтернативните решенија на задржувањето на бегалците, барателите на азил, лицата без државјанство и други мигранти“⁹ ја нуди перспективата на меѓународното право, вклучително и разгледување на конкретните видови ранливост. „Втората глобална тркалезна маса за прифаќање и алтернативни решенија на задржувањето – преглед на размислувања“¹⁰ на УНХЦР дава преглед на клучните прашања и препораки, каде што учесниците особено ги повикаа УНХЦР и ИДЦ да развијат генеричка алатка за проверка. Овие рамки, како и некои други, обезбедија информации за развојот на алатката, заедно со преглед на стручната литература и достапните алатки за проверка развиени од низа држави и невладини организации.

6. Состојби на ранливост што бараат посебно внимание

Бегалците, барателите на азил, лицата жртви на трговија, лицата без државјанство, нелегалните мигранти, како и други лица што не се државјани и кои немаат легален статус, можат да искушат широк спектар фактори на ранливост. Иако ранливоста најдобро се проценува со користење на холистичкиот пристап, кај кој во фокусот е човекот, одредени домени на ранливост можат да се нагласат поради широко препознаената важност што ја имаат. Додека алатката го насочува вниманието на серија домени и околности од посебен интерес, познато е дека овие домени честопати се совпаѓаат. Додека некои луѓе се идентификувани со неколку фактори на ранливост, други нема не се идентификувани со однапред утврдени категории на ранливост, но сепак, и кај нив постои сериозен ризик од штетни последици. Околностите на сите поединци се повеќестрани и динамични. Оние што ги водат интервјуата треба да внимаваат на сето она што во поединечни околности може да сугерира на потреба од интервенција и грижа. Секоја улога на чувар на оној што го води интервјуто, исто така, треба да се одигра со посебно внимание. Рамката го формира јадрото на Делот Б од овој документ.

Домен на ранливост:

Дете	<ul style="list-style-type: none"> • Непридружувано или разделено дете • Дете во придружба на родител/и, други членови на семејството или старатели
Пол, род, родов идентитет, сексуална ориентација	<ul style="list-style-type: none"> • Бремена жена или девојче, или мајка доилка • Единствен или примарен згрижувач(и) (издржувани лица – дете, старо лице или лице со попреченост) • Жена под ризик од сексуално или родово засновано насилство или возрасен или дете кои биле изложени на семејно насилство, експлоатација или злоупотреба • Лице под ризик од насилство поради неговата сексуална ориентација и/или родов идентитет (ЛГБТИ: лезбејка, геј, бисексуалец, трансродови или интерсексуални лица)
Здравје и добросостојба	<ul style="list-style-type: none"> • Физичко и ментално здравје • Ризик од самоубиство • Попреченост • Стари лица • Зависности • Беда
Потреба од заштита	<ul style="list-style-type: none"> • Бегалец и барател на азил • Лице што преживеало мачење и траума • Лице што преживеало сексуално и родово засновано насилство или друг вид насилно дело • Жртва на трговија со луѓе¹¹ • Лице без државјанство
Друго	<ul style="list-style-type: none"> • Лицето што го води интервјуто има можност да ги идентификува факторите на ранливост кои не се опфатени со претходните домени.

7. Водење интервју, обезбедување информации и дополнителна проценка

Примената на алатката за проверка на ранливоста ќе се случи во рамките на организацијата и системите за управување што треба да обезбедат одредени услови и заштита, какви што се наведените подолу:

- соодветни објекти во кои ќе се спроведе безбедно и стручно интервју приспособено за деца и во доверба;
- пристап до компетентен толкувач;
- организирање интервјуа, при што тие што ги водат ќе бидат од ист пол (вклучително и толкувачот), имајќи го предвид родот (слични правила важат и за лекарските прегледи и за медицинските проверки)¹²;
- капацитетот на лицето за делотворно учество во интервју може да биде попречен или да не биде добро развиен¹³. Оваа област на ранливост може да бара присуство на старател, експерт – „независен набљудувач“ или лице за поддршка, како на пример во случаите на деца или на лица со когнитивна или интелектуална попреченост. Пристапот до законско застапување претставува право што секогаш треба да се обезбеди;
- службените лица треба да имаат информации кои ќе можат да им ги обезбедат на оние што ги интервјуираат. Ова вклучува информации за процедурите за азил и миграција, правата и одговорностите на поединецот и сите релевантни услуги за грижа и поддршка, вклучително и детали за контакт. Службените лица треба да имаат пристап до база на податоци на достапните услуги за поддршка, соодветни во национален и локален контекст;
- при проверката на факторите на ранливост, службените лица треба да воспостават контакт и брзо да изградат однос, да применат вешто испрашување (вклучително и отворено испрашување, имајќи ги на ум сите релевантни прашања), како и вешто слушање, набљудување, одговор на откривањето и разгледување на достапните извештаи;
- службените лица на истурени позиции треба да бидат способни да поттикнат дополнителна проценка на сложените случаи. Ескалацијата на случајот дозволува негово управување од страна на колеги со соодветни квалификации и обука со цел сите релевантни, независни, стручни проценки и услуги да се оценат и да се координираат. Управувањето со случајот исто така може да го поддржи стручното правно, како и друг вид советување за да се помогне во решавањето на статусот во тие случаи¹⁴;
- службените лица треба да можат да ја идентификуваат отпорноста, силните страни, семејните врски на лицето и неговите врски со заедницата (актуелни и потенцијални), кои го поддржуваат неговиот капацитет да останат ангажирани во процесот на азил или миграција и да одговорот на барањата на системот. Овие прашања понатаму се разгледуваат во Делот В од овој документ;
- начелата за заштита на податоците во секое време треба да се следат во врска со обработката на личните податоци, вклучувајќи го и придржувањето до соодветните протоколи¹⁵.

8. Упатување на сместување во заедницата, прифатни центри од отворен тип и алтернативни решенија на задржувањето

Ако е задржувањето последното нешто што се применува, тогаш опциите за сместување во заедницата, поддршката, прифатните центри од отворен тип и алтернативните решенија мора да бидат првото нешто. УНХЦР има идентификувано цел спектар алтернативни решенија на задржувањето, вклучително и дополнителни мерки и други можности¹⁶. ИДЦ има идентификувано низа методи за поддршка на поединецот во заедницата за да остане активен во процесот за азил или миграција, со цел да се постигне решение за случајот или за статусот¹⁷. Од витална важност за успехот на овој пристап е кооперативното партнерство со локалните давателите на здравствени услуги, училиштата, давателите на правни услуги, агенциите за поддршка на семејствата и децата, советување за справување со трауми и други специјалистички услуги, НВО и други групи на граѓанското општество, вклучително и верски организации. Поединците што имаат врски со заедницата е поверојатно да останат во редовен контакт со своите мрежи за поддршка и да добијат охрабрување и помош за брзо решавање на својот миграциски статус. Овие прашања дополнително се разгледуваат во Делот В од овој документ.

Многу земји ја забрануваат или ја ограничуваат примената на задржувањето на поединци со одредени фактори на ранливост, било со закон или со политики што ги упатуваат службените лица да применат алтернативни решенија за овие поединци. Иако овие земји варираат во своето идентификување на ранливоста, ваквата практика има обичај да вклучи многу од ранливите домени претставен во овој документ. УНХЦР забележува дека лицата во одредени утврдени категории на ранливост, во принцип, не треба да се задржуваат, и секое лице што е лишено од својата слобода е ранливо или под ризик¹⁸. Исто така, секое лице, било да е или да не е оценето како ранливо, исто така треба да се земе предвид за алтернативни решенија на задржувањето или за

сместувањето во заедницата. И понатаму останува важно службените лица да комуницираат со лицето така, што ќе го охрабрат да остане отпорно и активно во процесот на миграција, како и лицето да има пристап и средства за остварување на неговите основни потреби, какви што се: засолниште, храна, облека, здравствена грижа и правни совети и застапување. Овие прашања понатаму се разгледуваат во Делот В од овој документ. Алтернативните решенија на задржувањето се специфични за секоја земја и опциите за сместување во заедницата варираат. Истражувањето идентификува цел спектар опции за владите во однос на алтернативните решенија на задржувањето, отворениот тип прифатни центри и сместувањето во заедница, какви што се набројаните подолу¹⁹. Сите опции за сместување треба да бидат оценети како соодветни во индивидуалниот случај, особено кога е потребно да се идентификуваат посебните потреби за згрижување.

- Приватно сместување и изнајмување стан.
- Живеење со најблиското семејство, со пријателите или со роднините.
- Живеење со припадници на заедницата домаќин.
- Домување финансирано од владата.
- Приватно сместување финансирано од добротворни организации.
- Прифатни центри од отворен тип за признати бегалци.
- Отворени центри за признати бегалци
- Засолништа водени како дел од хуманитарна помош.
- Засолништа за групи што искусуваат заеднички фактор на ранливост, како што се: непридружувани или разделени деца, лица што преживеале семејно насилство, лица жртви на трговија. Засолништата за бездомници може да бидат опција во случај на вонредни ситуации.
- Згрижувачки семејства или домови.
- Центри за мигранти и баратели на азил, кои се подготвуваат да заминат од земјата.

9. Обука и градење капацитети за проверка на ранливоста

Ефективноста на проверката на состојбата со ранливоста зависи од многу фактори, вклучително и од тоа како оние што имаат ваква одговорност се обучени и поддржани. Обуката ќе им помогне на службените лица да ја појаснат природата и сериозноста на ранливоста. Исто така, обуката ќе им помогне на службените лица да ги оценат изразите на ранливост на кои може да им недостасува суштина. Иако проверката не бара специјализирана стручност за проценка, следнава група компетенции се нуди како насока.

Компетенции што се бараат

Вредности и ставови	<ul style="list-style-type: none"> • Посветување внимание на деталите од личната ситуација. • Прифаќање пристап заснован на докази во однос на проверката и проценката. • Показување почит, емпатија и дискреција, вклучително и земање предвид на културата, возраста и родот како фактори. • Барање совет секогаш кога е тоа соодветно. • Почитување на принципот: „Немој да правиш штета!“ – избегнување дејства што можат да го стават лицето во опасност.
Основно знаење	<ul style="list-style-type: none"> • Присилна и мешана миграција, глобални трендови и локално искуство на земјата. • Меѓународна законска рамка за човековите права и правата на бегалците. • Национален систем на владеење во однос на азилот и миграцијата. • Негативните последици од пролонгираното и несигурно задржување, како и на процедурите за азил или за миграција. • Принципите за обврска за згрижување, <i>информирана согласност</i> и најдобар интерес на детето и нивна примена. • Карактеристики на специфичните состојби на ранливост и родова нееднаквост. • Фактори што предизвикуваат страв кај луѓето да обелоденат некаква ранливост и лични информации пред претставници на властите (како, на пример, жена под ризик во присуство на нејзиниот партнер, издржувано лице во присуство на својот згрижувач или потенцијално инволвирање на лицето во активност што може да го исклучи од бегалскиот статус). • Силните страни и стратегиите за справување што им помагаат на луѓето да се справат со непријателствата, да ја зголеми безбедноста и да помогнат во враќањето и одржувањето на надежта. • Локалните социјални системи и опциите за сместување во земјата.

Вештини	<ul style="list-style-type: none"> • Капацитет за ефективно работење со луѓе со различно културно и јазично потекло, кои се новодојдени и имаат сложени потреби. • Капацитет да се објасни целта на проверката на ранливоста и да се заштити приватноста и доверливоста. • Комуникација и стратегии за интервјуирање што градат доверба, обезбедуваат веродостојни информации и ја појаснуваат ранливоста во мешан културен контекст и ги менаџираат очекувањата. • Капацитет да се идентификуваат (по пат на испрашување, набљудување и разгледување на достапните извештаи) факторите на ранливост, но и силните страни. • Капацитет за идентификување и одговор на последиците од траумата, како и стабилност за препознавање и справување со преживеана траума кај себе или кај другите. • Капацитет за препознавање и објаснување итни, средни и долгорочни потреби ЗА поддршка. • Стратегии да се обезбеди преземање соодветна последователна проценка и интервенција. • Да се има на ум дека личната историја и заднина влијаат на интервјуто.
---------	---

10. Достапност на услугите за справување со ранливоста

Разбирливо е дека при одговорот на ранливоста скалата и капацитетот на социјалните служби и ресурсите за проценка и упатување ќе варираат од земја до земја. Општо гледано, лицата со значителна ранливост, кои минуваат низ процедура за азил или миграција, треба да имаат пристап до поддршка и услуги споредливи со оние што им се обезбедуваат на граѓаните на државата во која пристигнуваат. Исто така, партнерствата за соработка со релевантните национални, меѓународни, владини и невладини организации можат да помогнат во намалувањето на јазот меѓу услугите. Еден пример на ресурси специфични за земјата во овој контекст е документот на Меѓународната организација за миграција (ИОМ) – Замбија, „Насоки: Помош за заштита на ранливите мигранти во Замбија“ и, поврзано со тоа, „Прирачникот за обука (водич за модератори) и Национален механизам за упатување (НМУ)“.²⁰

ДЕЛ Б: АЛАТКА ЗА ПРОВЕРКА НА РАНЛИВОСТА

1. Вовед

Откако ќе се испита намената на алатката, следниот чекор е да се идентификуваат состојбите на ранливост помогнати од посочените домени. Секој домен на ранливост е претставен со неколку кратки коментари. Делот во рамката под наслов: „Поттикнување на разговор и прашања“ следува по ова. Поттикнувањето разговор се состои од прашања наменети за оној што го води интервјуто, со цел да се насочи неговото испитување на потенцијалните фактори на ранливост. Заедно со сугерираните прашања што треба да му се постават на испитуваното лице, тие помагаат и да се разјасни ризикот од штетни последици. Потоа следува делот во рамка, во кој треба да се забележи дали е лицето поврзано со актуелниот давател на услугата. Дополнителен дел во рамка е даден за лицето што го води интервјуто, за да опише накратко секаков идентификуван ризик од штетни последици. Лицето што го води интервјуто, исто така, има можност да ги идентификува факторите на ранливост што не се опфатени со претходните домени. Делот Б: 9 дава резиме на идентификуваните состојби на ранливост.

1.1. Рангирање на интервенцијата

Делот Б: 10 му дозволува на лицето што го води интервјуто да предложи ниво на интервенција што ќе биде соодветно за да одговори на идентификуваната ранливост, како што е опишано долу. Поширокиот процес на одлучување и дополнителните активности за опциите за сместување и поддршка се во фокусот на Делот В.

Ниско	Во моментот не е идентификуван никаков значаен фактор на ранливост. Ризикот од штетни последици за лицето изгледа низок и може да се менаџира со актуелните фактори на отпорност.
Средно	Без превентивните мерки за поддршка може да се развие значителна ранливост. Се препорачува често следење на статусот на ранливост.
Високо	Значителната ранливост е очигледна. Се препорачува дополнителна проценка и изработка на план за згрижување. Треба да се упати на описот на тој што го води интервјуто на идентификуваниот ризик од штетни последици или итната потреба од поддршка.

2. Детали за интервјуто

(упатете на насловната страница од листот за интервју на клиенти на вашата организација)

Број за идентификација:			
Име:		Презиме:	
Датум на раѓање:		Возраст (во години):	Дали датумот на раѓање е проценет?
			Да / Не
Земја на раѓање:		Место на раѓање:	
Последен престој во земјата на потекло:		Јазик:	
Етничка припадност:		Државјанство:	
Документ/документи за идентификација:			
Детали во врска со информираната согласност за интервју (упатете на формуларот за согласност на вашата организација):			
Фактори што ја ограничуваат можноста на лицето да учествува во интервју, и присутен згрижувач и/или правен застапник:			

3. Прелиминарна проверка при влез или прв контакт – за сите што пристигнуваат

Службените лица што го прават првиот контакт со новопрстигнатиот (или лицето што можеби е во земјата веќе некое време), треба да му ја објаснат целта на интервјуто и процесот на лицето. На ниво на прелиминарна проверка при влезот или при првиот контакт, неколку многу основни прашања можат да помогнат да се идентификуваат оние што можеби имаат потреба од формална заштита и треба да се сфатат како баратели на азил и на кои може да им е потребна итна помош:

- „Кажете ми за искуството што Ве натера да ја напуштите земјата од која потекнувате?“
- „Кога пристигнавте во земјава? Како пристигнавте? Дали имавте проблеми по пат?“
- „Дали имате престојувало во други земји пред да дојдете во оваа земја? Дали сте биле задржани во некоја од земјите што ги поминавте на својот пат? Дали некогаш имате аплицирано или добиено бегалски статус во некоја друга земја?“
- „Дали патувате со некој друг и, ако патувате, каква е врската на тоа лице со Вас?“
- „Дали имате семејство, пријатели или лице што може да Ви помогне во оваа земја?“
- „Дали имате некаква здравствена или друга потреба што бара итна помош?“
- „Во случај на враќање, што мислите дека може да Ви се случи? Зошто мислите така? Дали се плашите? Ако се плашите, од кои причини? Дали постојат практични или финансиски пречки за да се вратите во земјата од која потекнувате?“
- „Дали имате некакво прашање?“

4. Дете

Домен	Возраст	Означете
Непридружувано или разделено дете		
Дете во придружба на родител/и, други членови на семејството или старатели		

4.1. Заднина

Децата се соочени со поголем ризик од негрижа, злоупотреба и експлоатација и може да се сведоци или да искусиле насилство. Децата што се без придружба или се разделени од своите семејства се соочени со многу сериозен ризик од штетни последици. Конвенцијата на ООН за правата на детето, посебно членот 3 – за најдобриот интерес на детето, и членот 22 – за посебните потреби за заштита на децата бегалци, даваат приказ на спектарот на обврски на службените лица. Било да е или да не е предмет на азил или на други процедури за миграција, најдобриот интерес на детето треба да биде од примарна важност за сите одлуки што го засегаат.

Конвенцијата на ООН за правата на детето јасно кажува дека задржувањето на едно дете поради неговиот мигрантски статус, или таквиот статус на неговите родители, претставува повреда на правата на детето и секогаш го прекршува начелото за најдобар интерес на детето²¹. Ниедно дете не треба да биде задржано²², вклучително и непридружаните или разделените деца²³. Децата што се жртви на трговија не треба да бидат задржани ниту во полиција ниту да им се изречат казни поради нивната инволвираност во незаконски активности под присила²⁴. Дополнително, децата секогаш треба да бидат упатени на најсоодветната можност за сместување во заедницата и за згрижување. Ова се однесува, исто така, и на непридружаните или разделените деца чија возраст е сомнителна, барем додека не биде целосно разрешен сомнежот. Постојат неколку релевантни меѓународни документи и ресурси во кои се утврдени условите за децата²⁵.

Факторите на ранливост варираат од раѓањето до адолесценцијата, па преодот во полнолетство од програмите за заштита на децата треба да ја земе предвид секоја тековна ранливост. Листата за проверка за добросостојбата на детето (поттикнување на разговор и прашања), која се наоѓа подолу, има цел да помогне во идентификувањето на ризикот од штетните последици. Посеопфатната проценка може да вклучува упатување на развојни одредници за конкретни старосни групи за да се провери дали има доцнење во развојот. Во зависност од околностите во земјата, локалните агенции за детска здравствена и социјална заштита би требало да се во можност да понудат совет, поддршка и релевантни насоки за политиките.

4.2. Поттикнување на разговор и прашања

Разделување од родителите, семејството и старателите

- Дали е детето разделено од своите родители или од обичајните примарни згрижувачи?
- Каде се родителите или обичајните примарни згрижувачи на детето? Ако се во земјата на пристигнување, дали постојат некакви пречки за нивно обединување?
- Со кого патува детето и дали се чувствува безбедно со нив?
- Какви аранжмани за старателство/законско застапување и згрижување треба да се воспостават?
- Каква помош е потребна за да се обноват семејните врски и како може да се дојде до оваа помош?
- Поставете му ги следниве прашања на непридружуваното или разделеното дете: „*Кажми нешто за твоите родители и за другите членови на семејството. Кои се најдобрите/ најтешките аспекти на твојот живот во моментот? Каква поддршка имаш/ти треба?*“

Здравје и безбедност

- Дали детето има некакви физички знаци на болест, негрижа или повреда?
- Дали детето се самоповредува, неразумно се плаши и е тажно, бега или покажува опасно однесување?
- Дали им е одговорено на основните потреби на детето? На пример, дали детето добива соодветна исхрана, облека, емоционална топлина, одмор и безбедни и сигурни услови за спиење?
- Дали детето има пристап до услуги за сите видови основна здравствена грижа, вклучително и стоматолошки и офталмолошки прегледи и прегледи на слухот? Какви здравствени работници го прегледале семејството/детето и какви здравствени проблеми биле идентификувани, какви лекови биле пропишани, дали се побарани третмани или последователни прегледи? Дали се следи распоредот за вакцинирање на детето?
- Кои се другите даватели на услуги или училишта што известуваат за здравјето и добросостојбата на детето?
- Дали семејството/младото лице знае како да дојде до службите за итна помош (полиција, брза помош, СОС-линии), доколку е потребно?
- Дали младото лице знае како независно да дојде до професионална поддршка во однос на своето здравје и развој, вклучително и на репродуктивното здравје, сексуалноста и врските?
- Дали детето или младото лице обелоденило (и имало можност да обелодени во доверба) нешто што го загрижува во врска со неговата безбедност?
- Дали сместувањето и најблиското социјално опкружување на детето се безбедни и соодветни, во согласност со неговите конкретни потреби?

Школување

- Во која мерка школувањето на детето било прекинато или запоставено и како може да се поправи ова? Дали е детето запишано и оди на училиште на соодветното ниво?

Родителство и згрижување

- Дали можете да утврдите дека семејството (примарниот згрижувач/и) е сигурно и може да се грижи за здравјето и добросостојбата на детето?
- Дали е детето под соодветен надзор и кој го врши?
- Дали детето се развива соодветно, според возрастната група на која ѝ припаѓа?
- Поставете му ги следниве прашања на примарниот згрижувач: „*Во што уживате најмногу кај Вашето дете? Што Ви е најтешко? Што уживате да правите како семејство? Дали има нешто што прави Вашето дете, а што Ве загрижува? Опишете ми еден типичен ден со Вашето дете? Кој е најдобриот/најтешкиот дел од денот? Што правите кога сте под стрес и кој Ви дава поддршка? Каква поддршка ќе Ви помогне за да му ги исполните потребите на Вашето дете?*“
- Дали примарниот згрижувач има проблем што влијае врз неговата способност да ги заштити своите деца (каков што е семејното насилство, проблеми со дрога и алкохол, нарушување од посттравматски стрес, депресија или друг ментален здравствен проблем)? Како влијае ова врз децата? Какво стручно лице или дополнителна помош може да ви е потребна?
- Дали детето има обврски на глава на домаќинството?

4.3. Ако на непридружуваното или разделеното дете му се назначи законски старател, или ако детето или семејството е поврзано со давател на услуга, наведете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

4.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи :

Запишете соодветен коментар што се однесува на итната потреба од поддршка:

5. Пол, род, родов идентитет и сексуална ориентација

Домен	Означете
Бремена жена или девојче, или мајка доилка	
Единствен или примарен згрижувач(и) (издржувани лица – дете, старо лице или лице со попреченост)	
Жена под ризик од сексуално или родово засновано насилство, или возрасен или дете кои биле изложени на семејно насилство, експлоатација или злоупотреба	
Лице под ризик од насилство поради неговата сексуална ориентација и/или родов идентитет (ЛГБТИ: лезбејка, геј, бисексуалец, трансродови или интерсексуални лица)	

5.1. Бремена жена или девојче, или мајка доилка

5.1.1. Заднина

Бремена жена или девојче, или мајка доилка не треба да се задржува и треба да се размисли за организирање алтернативни видови грижа, кои се соодветни на нивните околности²⁶. Сигурниот и навремен пристап до пред- и постнатална здравствена нега е од суштинска важност. Специјалистички советувања за репродуктивното здравје и медицинска поддршка може да се потребни кога се размислува за прекин и, пред сè, во сите случаите што вклучуваат бремено непридружувано или разделено девојче.

5.1.2. Поттикнување на разговор

 Проверете колку време е бремена жената и испитајте како се чувствува поради тоа што е бремена и каква поддршка би сакала. Како актуелната животна ситуација влијае на нејзината грижа за себе, на подготовката за раѓање на детето и постнаталната грижа? Дали има пристап до соодветна исхрана?

5.1.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, контакт детали

5.1.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

5.2. Единствен или примарен згрижувач (на издржувано дете, старо лице или лице со попреченост)

5.2.1. Заднина

Поддршката на единствените или примарни згрижувачи на најранливите лица и заштитата на семејното единство се од клучна важност.

5.2.2 Поттикнување на разговор и прашања

Кога интервјуирате единствен или примарен згрижувач земете го предвид следново:

- Дали можете да утврдите дека единствените или примарни згрижувачи се сигурни и можат да обезбедат здравје и добросостојба за своите издржувани лица?
- Прашајте го примарниот згрижувач: *„Во што уживате најмногу кај Вашите издржувани лица? Кои се тежкотиите? Што уживате да правите како семејство? Дали има нешто што прави Вашето издржувано лице што Ве загрижува? Опишете ми еден типичен ден со Вашето издржувано лице? Кој е најдобриот/најтешкиот дел од денот? Што правите кога сте под стрес? Кој Ви дава поддршка? Каква поддршка ќе Ви помогне да одговорите на Вашите потреби и на оние на Вашето издржувано лице?“*
- Дали примарниот згрижувач има проблем што влијае на неговата способност да се грижи издржуваното лице да биде безбедно (како, на пример, семејно насилство, проблеми со дрога и алкохол, нарушување од посттрауматски стрес, депресија или други проблеми со менталното здравје)? Како ова влијае на издржуваното лице? Каква специјалистичка или дополнителна поддршка може да биде потребна?

5.2.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

5.2.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

5.3. Родово засновано насилство, сексуално насилство, семејно насилство и злоупотреба

5.3.1. Заднина

Жените и девојчињата можат да се соочат со дискриминација, експлоатација, насилство и заплашување, проблем што постои во сите заедници, вклучително и во мигрантските и бегалските. Иако цел на таквото насилство се доминантно жените и девојчињата, и мажите и момчињата можат да ги искушат истите проблеми. Тоа бара вешта и сензитивна проверка за да се избегне генерирање непотребен стрес. Локалните организации кои ги поддржуваат оние што се во таква ситуација, можеби се во можност да им помогнат на другите организации да изградат капацитети за одговор. Важно е да се биде свесен дека изборот кој да биде интервјуиран може да ја ограничи способноста за идентификување ризик. Дури и кога се интервјуираат посебно, жените и девојчињата може да не се чувствуваат пријатно да обелоденат искусено насилство доколку ги испрашува маж, особено ако е лице со авторитет. Мора да се обезбеди интервјуто да го води лице од ист пол. Отпорот да се обелодени исто така важи и за мажи и момчиња што искусиле семејно насилство, злоупотреба и експлоатација. Во ситуација на сексуална злоупотреба од лице од ист пол, некои мажи и момчиња може да претпочитаат да ги интервјуира жена.

5.3.2 Поттикнување на разговор и прашања

Во контекстите во кои се укажува на семејно насилство, постојат неколку достапни алатки за поттикнување прашања и за обелоденување проблеми, каква што е „Циклусот на тркалото на насилство на моделот Дулут“²⁷. Во бегалски контекст друг пример е делот за „жени и девојчиња под ризик“ од „Алатката за идентификување зголемен ризик“ на УНХЦР²⁸. Систематското сексуално насилство и експлоатација се присутни во повеќе различни контексти. Безбедноста е највисок приоритет.

Внимавајте на агесијата што е насочена кон жените и кон девојчињата, која може да се забележи, докажете за злоупотреби и повреди и показателите на траума. И мажите и момчињата можат да бидат цел на такво насилство. (За поттикнување на прашања за показатели на траума, погледнете во Дел Б: 7.2. за мачење и траума.) Прашајте: „Дали Ви се заканувале Вам или на член од Вашето семејство или дали се плашите во условите во кои живеете? Дали има жени и девојчиња со кои живеете, а кои не се безбедни? Дали се чувствувате безбедно? Дали сте посведочиле или сте искусиле заплашување или физичко или сексуално насилство?“

5.3.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

5.3.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

5.4. Сексуална ориентација и родов идентитет

5.4.1. Заднина

Насилството и заканите со насилство кои на мета имаат некое лице поради неговата сексуална ориентација или родов идентитет можат да бидат неповрзани со барањето за заштита или, потенцијално, основата за барање за бегалска или комплементарна заштита. Прогонот врз основа на сексуална ориентација или родов идентитет претставува основа за заштита, во согласност со одредбите на Конвенцијата на Обединетите нации во врска со статусот на бегалците²⁹. Известувачот на Обединетите нации за мачење има забележано дека припадниците на сексуалните малцинства несразмерно се подложени на мачење и – особено ЛГБТИ-лицата – двојно повеќе се изложени на ризик во центрите за имиграциско задржување. Трансродовите лица „маж во жена“ и младите мажи – хомосексуалци кои се задржани се особено подложни на физичко и сексуално злоупотребување³⁰.

ЛГБТИ-идентитетот и ризикот од штетни последици поврзан со него можат да се забележат, но честопати се скриени. За многумина не е безбедно отворено да бидат ЛГБТИ поради тоа што законските, општествените, семејните и личните реперкусии од „признавањето“ се премногу тешки. Намалувањето на бариерите за обелоденување и пристап до поддршка бара: (а) ЛГБТИ-лицата да се чувствуваат сигурно и да имаат доверба; (б) службените лица и давателите на услуги да бидат културно компетентни и отворено да покажуваат поддршка за ЛГБТИ-лицата и нивните семејства. Постојат неколку организации што можат да обезбедат совети, обука и поддршка за другите, со цел да се одговори ефективно на овие прашања³¹. Местата за задржување претставуваат особен ризик за ЛГБТИ-лицата и треба да се бараат алтернативни решенија секогаш кога не може да се гарантира нивната сигурност и пристап до потребната здравствена грижа³².

5.4.2. Поттикнување на разговор и прашања

Важно е да се избегнуваат претпоставки и да се усвои инклузивен јазик. Користите родово неопределени термини; на пример, прашајте: „Дали сте во врска?“ наместо: „Дали сте во брак?“ и: „Како се вика Вашиот партнер?“ наместо: „Како се вика вашата сопруга?“ Во некои ситуации може да биде од корист ако се распрашате: „Лицата што се идентификувани дека му припаѓаат на некое сексуално малцинство или се ЛГБТИ можат да се соочат со опасност... дали ова Ве засега Вас или член на Вашето семејство?“ Важно е да се даде поддршката доколку или кога некој ќе признае; потоа испитајте: „Како би се чувствувале безбедни? Каква поддршка Ви е неопходна?“

5.4.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

5.4.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

6. Здравје и добросостојба

Домен	Означете
Физичко здравје	
Ментално здравје	
Ризик од самоубиство	
Попреченост	
Стари лица	
Зависности	
Беда	

6.1. Проблеми поврзани со физичкото и со менталното здравје

6.1.1. Заднина

Навремена, сеопфатна и холистичка здравствена проценка од страна на стручни лица со искуство во работата со мигранти или бегалци е од суштинска важност, како и тековно следење на здравствената состојба.

6.1.2. Поттикнување на разговор и прашања (исто така види Дел Б: 4.2. под Здравје и безбедност)

Прашајте: „Дали Вие или некој член на Вашето семејство е повреден, болен, има некаков проблем со менталното здравје или некаква здравствена состојба? Дали во последниве неколку месеци сте биле хоспитализирани поради нешто? Какви лекови, третман или нега добивате за овој проблем? Како овој проблем влијае на Вашата способност да се грижите за себе/семејството? Како влијаеле на Вас состојбите во Вашата земја или она што Ви се случувало по пат? Каква поддршка Ви треба? Дали имате пристап до потребната здравствената нега кога Ви е таа потребна?“

Постои широк спектар ментални здравствени проблеми, но во најмала рака тие вклучуваат: депресија, анксиозно растројство, психоза или нарушување од посттравматски стрес (ПТСД). Треба да се има на ум психосоцијалната попреченост³³. Една од многуте достапни алатки за да се помогне со идентификацијата е онаа на Американското здружение на психијатари: „Знаци за предупредување за посериозни ментални болести“³⁴. Симптомите или показателите вообичаено се некарактеристични за лицето и нивниот интензитет расте. Внимавајте на преваленцата и влијанието на стигмата што ја носат менталните болести. Доколку се идентификуваат ментални или физички здравствени проблеми, важно е да се внимава сите релевантни упатувања, проценки, третмани и нега да се обезбедат на делотворен начин, а сместувањето на лицето сосема да биде погодно за обезбедување на оваа здравствена нега.

Како начин за поттикнување на разговор за показателите на траума, погледнете во Дел Б: 7.2. за мачење и траума. Од суштинска важност е да се изгради капацитет за идентификување и проценка на ефектите од траумата.

6.1.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

6.1.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

6.2. Ризик од самоубиство**6.2.1. Заднина**

Помага да се направи разлика меѓу самоповредување и самоубиство³⁵. Фокусот на овој дел е да се провери ризикот од самоубиство. Ова би требало да се случува во средина што не претставува закана, смирена е и приватна. Алармирајте го својот надзорник и/или одговорниот за случајот на даденото лице (социјален работник или примарен згрижувач) за идентификуваниот ризик при првата можност.

6.2.2. Поттикнување на разговор и прашања**Следува листа на фактори кои се типично поврзани со ризикот од самоубиство:**

- Актуелни самоубиствени мисли: конкретен план, средства, време и место.
- Историја на обиди за самоубиство.
- Историја на самоубиства во семејството/блиски.
- Историја на насилство (вклучително и сведочење на насилство).
- Интензитет на актуелните симптоми на депресија.
- Неодамнешни стресови во животот.
- Историја на проблеми со менталното здравје и зависност од супстанции.
- Актуелните услови на живеење и пристап до средства за самоповредување.
- Неодамнешна промена во однесувањето и расположението.
- Изолација наспроти пристап од друштво/семејство/пријатели.

Доколку сте загрижени поради ризик од самоубиство, прашајте: „Ситуацијата што ја опишувате звучи сериозно. Би сакал/а да знам дали сте помислиле да се повредите или да се убиете?“ Имајте ја на ум и опцијата за упатување во специјалистички служби и/или во службите за итна помош. Разговарајте јасно со лицето за дополнителната поддршка и за активностите што може да ги преземе доколку мислите за самоубиство се интензивираат.

6.2.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

6.2.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

6.3. Попреченост

6.3.1. Заднина

Луѓето со попречености се соочени со ризик од изолација, запоставување, сексуално и емоционално злоупотребување и недостоинствено постапување. Поради разни бариери, лицата со попреченост честопати се исклучени од учество во животот на заедницата и им треба поддршка и заложба. Попреченоста е широка категорија, но ги вклучува лицата со долгорочни интелектуални, психосоцијални и физички пречки, како и оние со оштетен вид и слух. Проблемите со учењето честопати се занемаруваат, а тие, исто така, можат да придонесат за изолација и недостиг на вклученост. Алтернативни решенија на задржувањето треба да се земат предвид за лицата со физички, ментални, интелектуални, психосоцијални и сензорни попречености³⁶. Службените лица треба да обезбедат сместувањето на лицето да биде соодветно со оглед на конкретната попреченост и на грижата што му е потребна, а постапките за миграција треба да бидат достапни за сите лица со попреченост. Со оглед на тоа дека некои лица што живеат со попреченост не се подготвени да се идентификуваат како „лица со попреченост“, прашањата (и забелешките и разгледувањето на извештаите што ги имаат) треба да се фокусираат на потребите на лицето, пристапот до релевантна поддршка и капацитетот да се учествува во семејниот и во животот на заедницата.

6.3.2. Поттикнување на разговор и прашања

Прашајте: „Дали Вие или член на семејството има проблеми со: слухот / видот / движењето / да се грижи за себе, како на пример да се измие целиот и да се облече / да запомни или да се концентрира / да комуницира? Како влијае тоа на Вашиот секојдневен живот и на способноста да се грижите за себе / семејството? Каква грижа и поддршка Ви се потребни? Дали имате пристап до здравствена нега кога Ви е потребна?“

6.3.3 Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

6.3.4 Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

6.4. Стари лица

6.4.1. Заднина

Кревоката може да ги направи независноста и пристапот до поддршка тешки. Иако категоријата стари лица вообичаено се дефинира според возраста (честопати постари од 65 години), ранливоста релативно зависи од контекстот и од демографијата на земјата, животните стандарди и животниот век. Критични фактори се нивната физичка и ментална добросостојба, како и капацитетот независно да ги вршат своите секојдневни задачи, на пример: движење, облекување, подготовка и јадење, превоз, лична хигиена и пиење на лековите³⁷.

6.4.2. Поттикнување на разговор и прашања

Кога прашување за стари лица земете го предвид следново:

- Дали старото лице е разделено од своето семејство, односно од примарните згрижувачи? Доколку е така, каков вид помош му е потребна за да ги обнови семејните врски?
- Дали старото лице има некакви физички знаци на болест, запоставеност, повреда, болка или когнитивни пречки?
- Дали можете да утврдите дека е старото лице безбедно и му се помага на соодветен начин (или независно способно) за да се соочи со секојдневните задачи што се идентификувани претходно? Прашајте: „Дали постарите членови на Вашето семејство имаат некаква тешкотија со секојдневните задачи? Каква поддршка Ви е потребна за да Ви се помогне со овие задачи?“ Се претпочита да ги прашате старите лица директно.
- Дали сместувањето на старите лица е соодветно доколку имаат некакви посебни потреби?

6.4.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

6.4.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

6.5. Зависности

6.5.1. Заднина

Зависноста од супстанции претставува уште еден широк домен. Може да се поврзи со депресијата и со анксиозните нарушување. Што се однесува до други поголеми здравствени проблеми, зависноста од алкохол, дрога или друга зависност од супстанции може да ја ограничи способноста на лицето да се грижи самото за себе и за своето секојдневно функционирање. Луѓето што се зависни од супстанции честопати се изложени на стигма и се кријат.

6.5.2. Поттикнување на разговор и прашања

Прашајте: „Дали Вие или член на семејството има проблеми со пиење алкохол или земање дрога? Дали сте биле хоспитализирани или лечени за такво нешто? Како влијае тоа на Вашата способност да се грижите за себе / семејството? Каква поддршка Ви е потребна? Дали имате пристап до поддршка или здравствена нега кога Ви е потребно?“

6.5.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

6.5.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

6.6. Беда

6.6.1. Заднина

Лицето може да има малку или да нема никакви средства за да ги исполни своите основни потреби и може да биде исклучено од системот за вработување и социјална помош креиран за граѓаните. Бедата е релативна состојба на ранливост; меѓутоа, ако не може да се одговори на основните потреби, тоа може да резултира со значителни ризици, какви што се: бездомништвото (вклучително, несигурното и опасно сместување), несоодветната исхрана, лошите физички и ментални услови, изолацијата, експлоатацијата, злоупотребата и однесувањето изложено на висок ризик. Задржувањето не е соодветен одговор на бедата. Немањето капацитет да се одговори на основните потреби може да се реши со условите за прием и сместување во заедницата и со поддршка што ќе овозможи да им се одговори соодветно на овие потреби. Ранливоста се надополнува кога бедата или заканата од беда влијаат на децата, старите лица, жените во ризична ситуација или лицата со попреченост. Овие фактори на ранливост го поткопуваат капацитетот на лицето да се придржува до имиграциските услови.

6.6.2. Поттикнување на разговор

Проверете дали лицето има пристап и дали може да одговори на своите основни потреби за живот, во смисла на засолниште, облека, храна, пиење, правен совет и застапување, здравствена заштита и потребни лекаства и можности за социјално поврзување. Дали лицето може да си дозволи да ја напушти земјата доколку сака или доколку се бара тоа од него?

6.6.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали аљ контакт

6.6.4. Опишете го ризикот од штетни последици. идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

7. Потреба од заштита

Домен	Означете
Бегалец и барател на азил	
Лице што преживеало мачење и траума	
Лице што преживеало сексуално и родово засновано насилство или друг вид насилно дело	
Жртва на трговија со луѓе	
Лице без државјанство	

7.1. Бегалец и барател на азил

7.1.1. Заднина

Иако алатката може да придонесе во процесот на идентификување на потребите од заштита, таа не треба да се меша со утврдување на барањето за бегалски статус или други форми на меѓународна заштита. Секоја индикација за ризик од враќање (*refaulment*) треба да поттикне стручно утврдување на потребите од правна заштита. Оние што бараат да бидат признаени како бегалци или оние што добиле бегалски статус, вообичаено имаат искусено превирања, опасност, загуба и страв, и се соочиле со огромни приспособувања кон животот во новата средина. Барателите на азил, чии барања за заштита биле одбиени и кои ги исцрпеле своите законски основи за останување во земјата на пристигнување, можат да ризикуваат продолжено и неограничено задржување

доколку не можат да добијат патни документи и нивната земја на потекло не се согласи да се вратат. Бегалците што се задржани поради безбедносен ризик, исто така можат да се соочат со продолжено и неограничено задржување. (Од правна перспектива, задржувањето на бегалците и барателите на азил треба да се избегнува, бидејќи барањето азил не е нелегално и ограничувањата што им се изрекуваат на лицата што го остваруваат ова право треба да се уредени со закон, внимателно ограничени и да подложат на брзо разгледување³⁸. Неограниченото задржување е своеволно и со закон треба да се утврди максимално ограничување на задржувањето³⁹.) На бегалците честопати им се помага да се сместат во новиот дом и општество. Алатката може да има ограничена примена во овој контекст. Меѓутоа, сите бегалци или баратели на азил немаат пристап до населување и интегрирана поддршка, и за нив проверката може да го олесни пристапот до потребните услуги.

7.1.2. Поттикнување на разговор

Приспособувањето на барателот на азил на новата средина и нивното сфаќање на процесот за азил и миграција честопати се карактеризираат со несигурност и стрес. Појаснете им каде се наоѓаат во процесот, какво е нивното сфаќање за тоа и каква поддршка можеби ќе им треба за да останат активни во процесот.

Имајте ја на ум можноста дека постојат фактори на ранливост што се вкрстуваат. На задржаните лица треба да се следи здравјето и добросостојбата и да се земат предвид сите домени на ранливост кои се дадени во Делот Б.

7.1.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата (вклучително и правен давател на услуги/застапник), запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

7.1.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

7.2. Лице што преживеало мачење и траума

7.2.1. Заднина

Овој домен на ранливост бара независна и стручна проценка. Честопати се категоризира како телесна повреда и/или психолошка траума предизвикана со мачење, вклучително и сексуално и родово засновано насилство. Конвенцијата на ООН од 1984 година против мачење, нечовечно и понижувачко постапување или казна дава дефиниција за мачењето⁴⁰. Индикаторите на траума можат да вклучуваат проблеми со помнењето, тешкотии за фокусирање, неспособност да се верува некому, тенденција за лесно плашење и голема вознемиреност, избегнување контакт, кошмари и проблеми со спиењето, главоболки, изгубен апетит и дигестивни проблеми. Исто така, може да има и физички знаци од нанесената повреда. Самиот пат на миграција може да вклучува значително искуство на траума и задржувањето може да ја влоши траумата, па дури и да предизвика болести и симптоми поврзани со неа⁴¹. Проверката има цел да го олесни информирањето упатување и треба да избегне генерирање непотребна болка и повторно трауматизирање. Предложените организации можат да дадат совет, да обучат и да поддржат други за да одговорат на ефективен начин на овие прашања⁴².

7.2.2. Поттикнување на разговор

Дали се чини дека постојат индикатори на траума или на мачење? Прашајте: „Некои луѓе што се наоѓаат во Вашата ситуација имаат искусено траума или мачење. Мачењето претставува физичко или ментално страдање кое намерно го нанесува војник, полицаец, вооружено или друго лице кое дејствува со владино одобрение – дали некогаш Ви се има случено вакво нешто Вам или на член на Вашето семејство?“ Секогаш кога е можно, уверете ги лицата кај кои има потенцијални индикатори за мачење или траума за достапната поддршка.

7.2.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

7.1.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

7.3. Лице што преживеало сексуално и родово засновано насилство или друг вид насилно дело**7.3.1. Заднина**

Овој домен на ранливост може да биде дел од профил на мачење и траума. Иако девојчињата и жените се несразмерно повеќе брутално погодени од сексуалното насилство поврзано со вооружен конфликт, и момчињата и мажите, исто така, се цел на таквото насилство. Систематското сексуално насилство исто така може да биде искусено во многу други контексти. Срамот може да го отежне обелоденувањето на искуството и траумата. Важно е да се обезбеди лице од ист пол да го води интервјуту; меѓутоа, во ситуации кога се работи за насилство од лице од ист пол, некои мажи попријатно се чувствуваат ако разговараат со службено лице што е жена.

7.3.2. Поттикнување на разговор и прашања

Како поттик за разговор искористете го претходниот дел за мачење и траума. Дополнително, прашајте: „Понекогаш возрасни и млади лица се цел на физичко и сексуално насилство или експлоатација... дали Вие или некој во Вашето семејство има искусено или бил сведок на такво насилство? Кога и каде се случило тоа? Дали може накратко да кажете како ова искуство влијаело на Вас или на членот на Вашето семејство? Дали Вие или член на Вашето семејство добил помош во врска со последиците од ова насилство?“ Дали таму се појавуваат индикатори на траума или мачење? Секогаш кога е можно, уверете ги лицата кај кои има потенцијални индикатори за мачење или траума за достапната поддршка.

7.3.3. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

7.3.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

7.4. Жртви на трговија со луѓе**7.4.1. Заднина**

Овој домен на ранливост бара независна и стручна проценка, која честопати се врши од стручни практичари во областа на миграцијата или од страна на локалните имиграциски и полициски единици одредени за оваа задача. Трговијата со луѓе вклучува регрутирање возрасни и деца и нивно присилување на услови слични на ропство во сексуалната индустрија и за домашна работа (особено жени и девојчиња), присилен труд (особено млади мажи и момчиња), како и други области на експлоатација (вклучително и трговија со органи). Проверката има цел да го олесни информирањето упатување и треба да избегне генерирање непотребна болка, повторна трауматизација или дополнителна опасност од трговци со луѓе или од лица поврзани со нив. Безбедноста е приоритет. На границите жртвите на трговија со луѓе може да пристигнат заедно со

криумчарите, така што од суштинска важност е сите странки да бидат интервјуирани посебно. Треба да се размислува за алтернативни решенија на задржувањето⁴³. Детските и присилните бракови и грабнувања исто така се ситуации на сериозна експлоатација на кои треба да им се обрне посебно внимание.

7.4.2. Поттикнување на разговор и прашања

Кога се интервјуира некој во врска со можното искуство со трговија со луѓе, земете го предвид следново:

- Дали лицето е во состојба на зависност од поединец или поединци кои се чини дека го контролираат неговото движење и комуникации?
- Дали лицето покажува знаци дека неговото движење се контролира или дека е подложено на насилство или закана со насилство?
- Дали лицето патува со и/или е контролирано од лица за кои постои сомнеж дека се трговци со луѓе или се поврзани со трговија со луѓе?

Достапните алатки што поттикнуваат идентификација ја вклучуваат и таа на УНОДЦ – „Индикатори за трговија со луѓе“⁴⁴ и на ИОМ – „Образец за интервју за проверка на жртви на трговија со луѓе“⁴⁵. Прашајте: „Дали некој Ве прелажал / заплашил / присилил или држел заради експлоатација против Ваша волја? Каква е Вашата актуелна состојба во однос на ова лице или на овие луѓе? Дали се чувствувате безбедно? Каква поддршка Ви е потребна?“

7.4.3 Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

7.4.4 Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

7.5. Лице без државјанство

7.5.1. Заднина

За едно лице се вели дека е без државјанство кога не е признато од ни една држава како нејзин државјанин. Лицето може да остане без државјанство во текот на целиот процес на утврдување на миграцискиот или на бегалскиот статус или во исто време да биде и без државјанство и бегалец. Лицата без државјанство се изложени на ризик од продолжено и бесконечно задржување, честопати поради тоа што не поседуваат документи за идентификација или се во постапка на протерување, а немаат земја во која можат да се вратат или некој да ја преземе одговорноста за нив. (Бесконечното лишување од слобода е незаконско и во законот треба да се утврдат максимални ограничувања на задржувањето⁴⁶.) Со тоа што немаат законски статус, тие може да бидат изложени на ризик од изолација, запоставување и експлоатација.

7.5.2. Поттикнување на разговор и прашања

Набљудувајте го ризикот од продолжено и бесконечно задржување и последици врз здравјето и добросостојбата поврзани со тоа, и земете ги предвид сите домени на ранливост претставени во Делот Б. Разјаснете дали имале пристап до процедура за утврдување на бездржавјанството (ако таа постои) и каква поддршка можеби им е потребна за да останат активни во процедурата.

7.5.3 Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, детали за контакт

7.5.4. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

8. Други домени на ранливост

8.1. Заднина

Овој дел претставува можност лицето што го води интервјуто да ги идентификува факторите на ранливост кои не се опфатени со претходните домени. Ова обезбедува можност за фокус на личните и социјалните околности на лицето, кои можат да поттикнат ризик од штетни последици.

Примери:

- Едно лице може да припаѓа на малцинство кое во земјата на доаѓање го зголемува ризикот од ксенофобично насилство, што бара внимателно управување и заштита.
- Како општа забелешка, мажите и момчињата честопати се игнорирани во дискусиите за ранливост, а сепак, може да бидат изложени на ризик од насилство, самоповредување и регрутирање од насилни групи.
- За лицата што се задржани можат да постојат фактори на ранливост кои се дополнителни на оние што се нагласуваа досега, а кои можат да резултираат со континуирано задржување, кое е штетно за здравјето и за добросостојбата на лицето⁴⁷. Исто така, минатото искуство со задржувањето (имиграција или друго) може да биде поврзано со траума. На лицата што се вклучуваат во заедницата откако претходно биле лишени од слобода можеби ќе им треба значителна и сложена поддршка.
- Јазичните бариери (особено за домородни или за ретки јазици), неписменоста, бариерите во учењето и во образованието, социјалната изолација, отсутството на разбирање на законските процеси и немањето пристап до правен совет можат да го намалат капацитетот на лицето да побара помош и да се вклучи во системот за азил или за миграција.
- Постои веројатност природните катастрофи да ги направат луѓето ранливи, што резултира со миграциски движења, со импликации на миграциските системи и опции за поддршка.
- Новопристигнатите лица на кои им е крајно неопходна здравствена заштита, која не им е достапна во земјата на потекло, го отвора прашањето за правото на здравје со импликации за миграциските системи и можности за поддршка.

8.1.1. Доколку е лицето поврзано со давател на услугата, запишете ги деталите:

Име, организација, контакт детали

8.1.2. Опишете го ризикот од штетни последици, идентификуван врз основа на испрашување, набљудување, обелоденување и разгледување на достапните извештаи:

Дајте соодветен коментар за итната потреба од поддршка

9. Резиме на идентификувани состојби на ранливост

Домен		Означете
Дете	Непридружувано или разделено дете	
	Дете во придружба на родител/и, други членови на семејството и старатели	
Род, родов идентитет и сексуална ориентација	Бремена жена или девојче, или мајка доилка	
	Единствен или примарен згрижувач(и) (издржувани лица – дете, старо лице или лице со попреченост)	
	Жена под ризик од сексуално или родово засновано насилство или возрасен или дете кои биле изложени на семејно насилство, експлоатација или злоупотреба	
	Лице под ризик од насилство поради својата сексуална ориентација и/или родов идентитет (ЛГБТИ: лезбејка, геј, бисексуалци трансродови или интерсексуални лица)	
Здравје и добросостојба	Физичко здравје	
	Ментално здравје	
	Ризик од самоубиство	
	Попреченост	
	Стари лица	
	Зависности	
	Беда	
Потреба од заштита	Бегалец и барател на азил	
	Лице што преживеало мачење и траума	
	Лице што преживеало сексуално и родово засновано насилство или друг вид насилно дело	
	Жртва на трговија со луѓе	
	Лице без државјанство	
Друго	Види во Дел Б: 8	

10. Одредување на нивото на интервенцијата

Овој дел вклучува одлучување за соодветното ниво на интервенција што е потребно за да одговори на идентификуваната ранливост. Поширокиот процес на одлучување и дополнителните активности за опциите за сместување и поддршка се во фокусот на Делот В, кој следува.

Ниско	Во моментот не е идентификуван никаков значаен фактор на ранливост. Ризикот на лицето од штетни последици изгледа низок и може да се менаџира со актуелните фактори на отпорност.
Средно	Без превентивните мерки за поддршка може да се развие значителна ранливост. Се препорачува често следење на статусот на ранливост.
Високо	Значителната ранливост е очигледна. Се препорачува последователна проценка и изработка на план за згрижување. Упатување на описот на тој што го води интервјутото за идентификуваниот ризик од штетни последици или итната потреба од поддршка.

ДЕЛ В: ИНДИВИДУАЛНИ ФАКТОРИ ВО СЛУЧАЈОТ И УПАТУВАЊЕ НА ОПЦИИТЕ ЗА СМЕСТУВАЊЕ И ПОДДРШКА

1. Вовед

Досега алатката се фокусираше на идентификација на состојбата со ранливоста. Следните чекори се:

- размислите за опциите за сместување;
- размислете за опциите за поддршка;
- размислите за начините за јакнење на отпорноста;
- донесување конечна одлука и упатување.

Иако претставени како посебни чекори, ова се меѓусебно поврзани процеси што се фокусираат на:

- силните страни на лицето, социјалната поддршка и врските со заедницата (актуелни и потенцијални);
- индивидуализираното планирање заради управување со ранливоста и факторите на стрес, кои ризикуваат нарушување на здравјето и на добросостојбата;
- квалитетот на ангажманот околу лицето преку даватели на услуги за поддршка;
- квалитетот на ангажманот со лицето преку службени лица и лица што донесуваат одлуки;
- фазата во која се наоѓа лицето во рамките на утврдување на статусот, процедурата за азил и миграција и очекуваното време до решавањето;
- соработка или несоработка на лицето со официјалните обврски;
- упатување на најсоодветните опции за сместување и поддршка.

Секој чекор се претставува со неколку воведни коментари. Делот во рамка, кој содржи сугестии за поттикнување за оние што донесуваат одлуки, следува по ова. Дополнителна рамка се обезбедува за оној што одлучува да ги забележи препораките. Делот В завршува со концептуална рамка, која има намера да обезбеди преглед на целиот процес.

Широко гледано, владите можат да инвестираат во рамки на заедницата заради засилување на системите за поддршка и да посредуваат во решавање на проблемите. Како што е посочено во Делот А: 8, ова вклучува стратегиско планирање и партнерства со секторот на заедницата. Резервоарот на искуство и професионализам меѓу владините и невладините даватели на стручни услуги, невладините организации и групите на граѓанското општество, може да бидат значителна сила од каде што може да се црпи и понатаму да се развива.

Исто така, како што беше споменато претходно, процедурите за миграција треба да имаат цел да бидат праведни и навремени, при што лицето ќе се увери во сигурноста и помошта во текот на процесот, без разлика на конечниот исход. Доколку исходот е доделување на постојана виза, помошта што ќе се обезбеди ќе го засили капацитетот на лицето за решавање и учество во нивната заедница. Ако исходот е враќање на лицето, информациите за достапните опции и помошта што му стои на располагање ќе го поддржат неговото доброволно достоинствено заминување. Програмите за доброволно враќање можат да вклучуваат одредба за помош, советување, транзит и помош за реинтеграција.

2. Прв чекор: разгледајте ги опциите за сместување со презумпција на слобода и најмалку рестриктивни мерки

Во сите случаи важно е да се размисли за опциите за сместување, почнувајќи од презумпцијата на слобода и најмалку рестриктивните мерки. Претпочитаниот пристап е лицето да живее независно во заедницата, во приватно сместување или во поддржано засолниште. На оние што се во ранлива состојба, потребно им е сместување соодветно на нивните специфични потреби за грижа и поддршка. Оние што одлучуваат, исто така треба да овозможат да биде обезбедена потребната документација за престојот на лицето во заедницата. Како што е забележано во делот А: 8, истражувањето има идентификувано низа можности за владите за сместување на лицата во заедница, можности за прифатни центри од отворен тип и алтернативни решенија на задржувањето и, како што е нагласено во делот Б: 4.1., децата треба секогаш да се упатуваат на најсоодветно сместување и згрижување во заедницата. Постојат неколку клучни материјали и ресурси, кои обезбедуваат практични насоки и работни примери⁴⁸. Задржувањето треба да се земе предвид само во вонредни ситуации, а секоја одлука за задржување мора јасно да покаже како таа ги поминува тестовите на неопходност, разумност и сразмерност.

2.1. Поттикнување на разговор

- Кои видови сместување во заедницата, отворен тип прифатни установи и алтернативни решенија на задржувањето се достапни според законот, политиките и практиката?
- Како ситуација влијае актуелната животна врз здравјето и добросостојбата на лицето и кое би било очекуваното влијание врз препорачаната опција за сместување?
- Каков вид документација е потребна во поткрепа на престојот на лицето во заедницата?
- Доколку постојат основи за задржување, како тоа да се спроведе со најмалку ограничувања на слободата и слободата на движење?

2.2. Препорака за сместување додека се чека на вториот и на третиот чекор:

3. Втор чекор: размислите за опциите за поддршка

Овој чекор вклучува размислување за достапните услуги за поддршка со капацитет за менаџирање на идентификуваните состојби на ранливост. Размерот и опсегот на услугите во заедницата варираат од земја до земја. Сепак, претходно споменатите лица е подобро да останат дел од системот за азил и миграција, доколку ранливоста и ризикот од штетни последици ефективно се идентификуваат и се насочат. Она што е важно е дека раната интервенција и превентивните мерки помагаат да се намалат трошоците поврзани со неадресираната ранливост во хумана смисла (вклучително и негативните последици врз здравјето од задржувањето), како и трошоците за националните миграциски системи (вклучително и третман на состојби што се резултат на задржувањето и на пролонгираното решавање на процедурите за азил или миграција).

3.1. Поттикнување на разговор

- Кои се достапните услуги за поддршка со капацитет за менаџирање на идентификуваните состојби на ранливост? Кои се најдобро поставени за да ја обезбедат потребната поддршка?
- Дали предложените услуги за поддршка се поврзани или лесно достапни од предложената опција за сместување?
- Дали лицето поминало низ сеопфатна стручна здравствена проверка, а ако не било направено тоа, кога ќе се направи таква првична проценка? Обезбедете тековен пристап до здравствена заштита.
- Дали лицето ќе има пристап до совет и поддршка за управување со случај? Дали лицето има пристап до независен социјален работник или советување?
- Да се обезбеди лицето да има пристап и средства за да може да ги оствари своите основни потреби.
- Да се обезбеди лицето да има пристап до независен и компетентен правен совет и застапување.
- Да се обезбеди лицето јасно да разбере како да дојде до помош кога му е тоа потребно.
- Дали постојат докази што покажуваат дека лицето не може ефективно да ја искористи таквата поддршка? Ако е таков случајот, што ќе се направи во однос на ова прашање? (Размислите, на пример, за обезбедување поддршка од социјален работник и засилување на врските во заедницата).

3.2. Препорака за сместување додека се чека на третиот чекор:

4. Трет чекор: размислите за начини за засилување на отпорноста

Независно дали конкретните фактори на ранливост се или не се идентификувани, овој чекор вклучува разгледување на начините за надградување на отпорноста и врските со заедницата на лицето (актуелни и потенцијални) и капацитетот да се остане ангажиран во процедурите за азил и миграција. Во основата на овој пристап, базиран на силните страни, е достоинственото, човечно и со почит постапување со лицето во текот на целиот процес. Истражувањето покажува дека лицата ретко кога бегаат додека го чекаат исходот од барањето за виза, утврдување на статусот или друг законски процес, и дека статусот на нелегален мигрант само по себе не укажува на веројатност за бегство. Лицата веројатно ќе останат достапни и вклучени со своите врски во заедницата, а ефективните врски во заедницата можат брзо да се воспостават кога е потребно⁴⁹. Вообичаено новодојдените да сакаат да учествуваат во „активност што значи нешто“ и да дадат позитивен придонес за општеството. Новодојдените веројатно ќе го искористат независниот капацитет да присуствуваат на рочиштата и да се придржуваат на обврските за поднесување извештаи. Членовите на семејството и социјалните мрежи за поддршка го засилуваат овој кооперативен капацитет. За оние што се наоѓаат во крајно ранлива состојба, советувањето, помошта од социјален работник и други услуги во заедницата исто така функционираат како силни врски со неа. Терапевтската вредност на односите со оние што даваат поддршка честопати е клучниот фактор што му помага на лицето да остане отпорно и активно во процесот на миграција и подобро да може да размисли за заминувањето, доколку е потребно.

4.1. Поттикнување на разговор

- Дали лицето чека одлука во азилантска, миграциска или друга законска процедура или има намера да започне со таква процедура?
- Какви се врските на лицето со заедницата – актуелни, потенцијални и планирани? (Испитајте го следново: училишта, опции за јазик/учење/обука, правен совет и поддршка, здравствена заштита, легално вработување и можности за волонтерска работа, поддршка од семејството, пријателите, колегите, менторска поддршка, етнички, културни и верски врски и други социјални мрежи за поддршка).
- Какви аранжмани за комуникација и известување му помагаат на лицето да остане во контакт со властите и активен во азилантските или во миграциските процедури? Забележете дека откако ќе се воспостави доследна соработка, може да се приспособи фреквенцијата за известување.
- Дали лицето ќе има пристап до совет и поддршка за управување со случај? Дали лицето има пристап до независен социјален работник или советување?
- Осигурете се дека лицето има пристап и средства за да ги оствари своите основни потреби.
- Осигурете се дека лицето има пристап до независен и компетентен правен совет и застапување.
- Кои критериуми се соодветни за да се утврди соработка или несоработка со барањата за пријавување и други видови на придржување на правилата? Како отпорноста на лицето и врските со заедницата ќе бидат засилени и тоа ќе биде поддржано за да одговори на барањата за пријавување и други видови придржување на правилата? Кога и како ќе се утврди интензивирање на поддршката за решавање на случајот или статусот?
- Каква подготовка и дополнителна помош ќе им се обезбеди на оние што се враќаат назад, како поддршка за доброволното достоинствено заминување, вклучително и помош за враќање и реинтеграција?
- На кои конкретни начини сместувањето во заедницата, отворениот тип прифатни установи и алтернативните решенија на задржувањето ќе се одржат / зголемат, а примената на задржувањето заради отстранување ќе се избегнува/намали?

4.2. Препорака за начините за охрабрување на отпорност:

5. Четврти чекор: конечно одлучување и упатување

Земајќи предвид широк спектар околности и опции, сега е можно да се донесат добро информирани одлуки во врска со најсоодветната опција за сместување и поддршка во даден случај и да се направат најсоодветните упатувања. Како што беше забележано претходно, внимавајте лицето јасно да сфати како да дојде до помош, кога таа му е неопходна. Охрабрете го капацитетот на поединецот самостојно да побара соодветна помош.

6. Концептуална рамка: преглед на процесот

Табелата подолу дава преглед на она што беше покриено: (1) идентификација на ранливоста и ризикот од штетни последици; (2) разгледување на опциите за сместување и поддршка; (3) разгледување на начините за засилување на отпорноста; (4) конечно одлучување и упатување. Како што беше забележано претходно, процесот подлежи на тековно разгледување, со оглед на околностите што се менуваат.

Првата колона вклучува идентификацијата на факторите на ранливост и ја оценува интервенцијата за справување со ризикот од штетни последици. Секој што е интервјуиран е вклучен во процесот на планирање. Управувањето со случајот е од корист за сите, со цел да се зголеми нивниот ангажман во системот за азил и миграција, особено во сложените случаи. Горниот ред ги вклучува четирите чекори што беа претставени претходно.

Преглед на процесот на проверка и препорака				
Идентификување на факторите на ранливост и оценување на интервенцијата	Прв чекор: размислете за опции за сместување	Втор чекор: размислете за опции за поддршка	Трет чекор: размислете за начини за јакнење на отпорноста	Четврти чекор: конечна одлука/и и упатување/а. Кој ќе преземе каква активност и кога?
Во моментот не се идентификувани никакви позначајни фактори на ранливост. Ризикот за лицето од штетни последици се чини низок и под контрола од актуелните фактори за отпорност				
Значителна ранливост би можела да се развие без мерки за превентивна поддршка. Се препорачува следење на статусот на ранливост.				
Евидентна е значителна ранливост. Се препорачува дополнителна проценка и развој на план за згрижување. Погледнете го описот на ризикот од штетни последици на оној што го води интервјутото и секаква итна потреба од поддршка.				

Прилог: Дополнителна литература

- European Asylum Support Office (EASO), *Tool for Identification of Persons with Special Needs*: <https://ipsn.easo.europa.eu/easo-tool-identification-persons-special-needs>
- European Commission, *Report from the Commission to the Council and the European Parliament on the application of Directive 2003/9/EC of 27 January 2003 Laying Down Minimum Standards for the Reception of Asylum-Seekers*, 26 November 2007.
- International Detention Coalition (IDC), *Legal Framework and Standards Relating to the Detention of Refugees, Asylum-Seekers and Migrants*, 2011.
- International Detention Coalition (IDC), *Position Paper, LGBTI Persons in Immigration Detention*, 2016.
- International Detention Coalition (IDC), *There Are Alternatives: a Handbook for Preventing Unnecessary Immigration Detention (Revised Edition)*, 2015.
- International Labour Office, *Operational Indicators of trafficking in human beings, Results from a Delphi survey implemented by the ILO and the European Commission*, Revised Edition, September 2009.
- International Organization for Migration (IOM), *Zambia, Guidelines: Protection Assistance for Vulnerable Migrants in Zambia* и со ова поврзаниот *Training Manual (Facilitators Guide)* and *National Referral Mechanism (NRM)*, 2014.
- International Organisation for Migration (IOM), *Caring for Trafficked Persons: Guidance for Health Providers*, 2009.
- International Organisation for Migration (IOM), International Migration Law Information Note, *International Standards on Immigration Detention and Non-Custodial Measures*, November 2011: <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/What-We-Do/docs/IML-Information-Note-Immigration-Detention-and-Non-custodial-Measures.pdf>
- International Organisation for Migration (IOM) and U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR), Internal Reference Tool, *Developing Standard Operating Procedures to Facilitate the Protection of Trafficked Persons*, December 2009.
- International Rehabilitation Council for Torture Victims (IRCT) дава информации меѓу кои и листа на организации од цел свет кои можат да помогнат со градењето капацитети: <http://www.irct.org/>
- Jesuit Refugee Service (JRS) – Europe, *Becoming Vulnerable in Detention: Civil Society Report on the Detention of Vulnerable Asylum Seekers and Irregular Migrants in the European Union (The DEVAS Project)*, 2010.
- Jesuit Refugee Service (JRS) – Thailand, *Immigration Detention Centre Project Development of Vulnerability Screening Criteria and Case Management System*, 2012–2013.
- McGuirk, Siobhan, Max Niedzwiecki, Temitope Oke and Anastasia Volkova, *Stronger Together, A Guide to Supporting LGBTI Asylum Seekers in the United States*, Washington, DC: LGBTI Freedom and Asylum Network, 2015.
- Organisation for Refuge, Asylum & Migration (ORAM), Training Resources and Refugee Project Portal: <http://www.oraminternational.org/en/training>
- *Rethinking 'Vulnerability' in Detention: a Crisis of Harm*, Report by the Detention Forum's Vulnerable People Working Group, UK, July 2015.
- Sexual Orientation and Gender Identity and the Protection of Forced Migrants, *Forced Migration Review*, Issue 42, April 2013.
- Shaw, Stephen, *Review Into the Welfare in Detention of Vulnerable Persons, A Report to the Home Office*, UK, January 2016.
- *The Organisation of Reception for Asylum Seekers in different Member States*, European Migration Network Study, 2014.
- Turner, Bryan S., *Vulnerability and Human Rights*, Essays on Human Rights, Pennsylvania State University Press, USA, 2006.
- U.N. *Guidelines for the Alternative Care of Children* (Резолуција усвоена од Генералното собрание, A/RES/64/142), 24 February 2010, достапни на: http://www.unicef.org/protection/alternative_care_Guidelines-English.pdf
- U.N. Committee on the Rights of the Child, Report of the 2012 Day of General Discussion, *The Rights of All Children in the Context of International Migration*, September 2012.
- U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR) – Legal and Protection Policy Research Series, *Building Empirical Research into Alternatives to Detention: Perceptions of Asylum-Seekers and Refugees in Toronto and Geneva*, Cathryn Costello & Esra Kaytaz, University of Oxford, United Kingdom, June 2013.
- U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR) – Policy on Alternatives to Camps, *User Instructions, Diagnostic Tool for Alternatives to Camps*, 26 January 2015.
- U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR) – Regional Representation for Central Europe, Budapest, *Response to Vulnerability in Asylum Project Report*, Dr Chrystalla Katsapaou, December 2015.

- U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR) and UN Children’s Fund (UNICEF), *Safe and Sound: what States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe*, October 2014, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/5423da264.html>
- U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR), Association for the Prevention of Torture (APT) & International Detention Coalition (IDC), *Immigration Detention Monitoring: Practical Manual*, 2014.
- U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Back to Basics: The Right to Liberty and Security of Person and ‘Alternatives to Detention’ of Refugees, Asylum-Seekers, Stateless Persons and Other Migrants*, by Alice Edwards, 2011, достапен на: <http://www.unhcr.org/4dc949c49.html>
- U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Detention Guidelines – Guidelines on the Applicable Criteria and Standards relating to the Detention of Asylum-Seekers and Alternatives to Detention*, 2012.
- U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Options Paper 1: Options for governments on care arrangements and alternatives to detention for children and families*, 2015, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/5523e8d94.html>
- U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Options Paper 2: Options for governments on open reception and alternatives to detention*, 2015, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/5523e9024.html>
- U.N. High Commissioner for Refugees (UNHCR), *The Heightened Risk Identification Tool and User Guide*, June 2010, Second Edition, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/4c46c6860.html>
- U.N. Office on Drugs and Crime (UNODC), *Toolkit to Combat Trafficking in Persons*, Global Programme Against Trafficking in Human Beings, 2008: [https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Toolkit-files/07-89375_Ebook\[1\].pdf](https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Toolkit-files/07-89375_Ebook[1].pdf)
- U.N. Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Manual on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (“Istanbul Protocol”), 2004.
- U.S. Immigration and Customs Enforcement, *Family Case Management Program (FCMP) Promoting Compliance Through Community Partnerships*, 2015.
- U.S. Immigration and Customs Enforcement, Memorandum from Thomas Homan, Executive Associate Director, *Further Guidance Regarding the Care of Transgender Detainees*, June 19, 2015, достапен на: <https://www.ice.gov/sites/default/files/documents/Document/2015/TransgenderCareMemorandum.pdf>
- U.S. Immigration & Customs Enforcement, *Second Global Roundtable on Reception and Alternatives to Detention Screening for Vulnerability and Risk*, 2015.
- U.S. Immigration & Customs Enforcement, *Transgender Care Quick Reference Check*, 2015.

- ¹ Една од студиите за односот меѓу ранливоста и човековите права е: Bryan S. Turner. *Vulnerability and Human Rights, Essays on Human Rights*, Pennsylvania State University Press, USA, 2006.
- ² Ова е централната тема во дефинициите за „проверка“ и „проценка“, кои се среќаваат во широк спектар здравствени и социјални контексти.
- ³ Денес има многу опсежни докази во поткрепа на оваа забелешка. Погледнете ги следниве два примери:
(а) Katy Robjant, Rita Hassan and Cornelius Katona, “Mental health implications of detaining asylum seekers: systematic review”, *The British Journal of Psychiatry*, 2009, 194: 306–312;
(б) Jesuit Refugee Service – Europe, *Becoming Vulnerable in Detention: Civil Society Report on the Detention of Vulnerable Asylum Seekers and Irregular Migrants in the European Union (The DEVAS Project)*, 2010.
- ⁴ UNHCR, *Legal and Protection Policy Research Series, Building Empirical Research into Alternatives to Detention: Perceptions of Asylum-Seekers and Refugees in Toronto and Geneva*, Cathryn Costello & Esra Kaytaz, University of Oxford, United Kingdom, June 2013.
- ⁵ UNHCR, *The Heightened Risk Identification Tool and User Guide, Second Edition, July 2010*, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/4c46c6860.html>
- ⁶ European Asylum Support Office (EASO), *Tool for Identification of Persons with Special Needs*, достапен на: <https://ipsn.easo.europa.eu/easo-tool-identification-persons-special-needs>
- ⁷ UNHCR, APT & IDC, *Immigration Detention Monitoring: Practical Manual*, 2014.
- ⁸ IDC, *There Are Alternatives: A Handbook for Preventing Unnecessary Immigration Detention (Revised Edition)*, 2015.
- ⁹ UNHCR, *Back to Basics: The Right to Liberty and Security of Person and ‘Alternatives to Detention’ of Refugees, Asylum-Seekers, Stateless Persons and Other Migrants*, by Alice Edwards, 2011.
- ¹⁰ UNHCR, *Second Global Roundtable on Reception and Alternatives to Detention (Toronto, Canada, April 2015) Summary of Deliberations*.
- ¹¹ Иако „жртви на трговија со луѓе“ е официјалниот протоколарен термин, всушност, „лице што преживеало трговија со луѓе“ е честопати поимот што се претпочита во заедницата. Постои загриженост дека етикетањето на жртвата е обесхрабрувачкиот идентитет што им се наметнува на луѓето кои честопати биле соочени со трауматско присилување, и за кои закрепнувањето бара процес на повторно стекнување на чувството на слобода, контрола и сила.
- ¹² UNHCR, *Guidelines on International Protection: Gender-Related Persecution within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, May 2002, Section III Procedural Issues.
- ¹³ Australian Government, *Migration Review Tribunal – Refugee Review Tribunal, Guidance on Vulnerable Persons*, June 2012.
- ¹⁴ IDC, *There Are Alternatives: a Handbook for Preventing Unnecessary Immigration Detention, Section 7: Case Management*. Исто така, UNHCR *Guidelines on the Applicable Criteria and Standards relating to the Detention of Asylum Seekers and Alternatives to Detention*, 2012, каде што има дел за управување на случај во Прилогот А: Алтернативни решенија на задржувањето.
- ¹⁵ UNHCR, *Policy on the Protection of Personal Data of Persons of Concern to UNHCR*, May 2015: <http://www.refworld.org/pdfid/55643c1d4.pdf>
- ¹⁶ UNHCR, *Guidelines on the Applicable Criteria and Standards relating to the Detention of Asylum Seekers and Alternatives to Detention*, 2012, Annex A: Alternatives to Detention. Исто така, види: UNHCR Standing Committee 63rd Session Conference Room Paper on Alternatives to Detention, EC/66/SC/CRP. 12, достапни на: <http://www.unhcr.org/559643e59.html>
- ¹⁷ IDC, *There Are Alternatives: a Handbook for Preventing Unnecessary Immigration Detention, Section 8: Placement Options - minimum supports and requirements*.
- ¹⁸ UNHCR, APT & IDC, *Immigration Detention Monitoring: Practical Manual*, 2014, Section 4.8 Persons in Situations of Vulnerability/Risk.
- ¹⁹ Види:
(а) UNHCR, *Options Paper 1: Options for governments on care arrangements and alternatives to detention for children and families*, 2015, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/5523e8d94.html>
(б) UNHCR, *Options Paper 2: Options for governments on open reception and alternatives to detention*, 2015, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/5523e9024.html>
(в) IDC, *There Are Alternatives: A Handbook for Preventing Unnecessary Immigration Detention, Section 8: Placement Options*, pp 59-61.
(г) *Detention, Alternatives to Detention, and Deportation, Forced Migration Review, Issue 44 September 2013*.
- ²⁰ IOM, *Zambia, Guidelines: Protection Assistance for Vulnerable Migrants in Zambia and the associated Training Manual (Facilitators Guide) and National Referral Mechanism (NRM)*, 2014, достапен на: https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/Guidelines_Protection-Assistance-for-Vulnerable-Migrants.pdf
- ²¹ UN Committee on the Rights of the Child, *Report of the 2012 Day of General Discussion, The Rights of All Children in the Context of International Migration, Recommendation 79*, достапен на: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/discussion2012/ReportDGDChildrenAndMigration2012.pdf>
- ²² UNHCR, *Detention Guidelines*, 2012, Guideline 9.2 Children, став 51.

- ²³ UNHCR, *Detention Guidelines, 2012, Guideline 9.2 Children*, став 54.
- ²⁴ UN *Guidelines for the Alternative Care of Children, 24 February 2010*, став 144.
- ²⁵ Вклучително и:
- (а) UN *Guidelines for the Alternative Care of Children, 24 February 2010*, достапен на: http://www.unicef.org/protection/alternative_care_Guidelines-English.pdf
- (б) UNHCR, *Detention Guidelines, 2012, Guideline 9.2 Children*, став 51 за опсегот на меѓународните правни обврски и водечките принципи во врска со заштитата на децата, во согласност со Конвенцијата на ООН за правата на детето
- (в) UNHCR & UNICEF, *Safe and Sound: what States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe, October 2014*, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/5423da264.html>
- (г) UN Committee on the Rights of the Child, *General comment No. 6: Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin, 1 September 2005*, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/42dd174b4.html>
- ²⁶ Види:
- (а) UNHCR, *Detention Guidelines, 2012*, став 58, за посебните потреби на бремените жени и мајките доилки;
- (б) United Nations *Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders (the Bangkok Rules)*, A/C.3/65/V.5, 6 October, 2010, Rule 42: <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/BangkokRules.pdf>
- ²⁷ *Duluth Model Cycle of Violence Wheel*: <http://www.theduluthmodel.org/pdf/PowerandControl.pdf>
- ²⁸ UNHCR, *The Heightened Risk Identification Tool User Guide* ги нагласува критичните стручни и практични насоки за спроведување проверка на ранливоста: <http://www.refworld.org/docid/46f7c0cd2.html>
- ²⁹ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 9: Claims of Refugee Status based on Sexual Orientation and / or Gender Identity*.
- ³⁰ United Nations *General Assembly, Annual report of the UN High Commissioner for Human Rights, Discriminatory laws and practices and acts of violence against individuals based on their sexual orientation and gender identity, 17 November 2011*.
- ³¹ Види:
- (а) Organisation for Refuge, Asylum & Migration (ORAM), *Training Resources and Refugee Project Portal*: <http://www.oraminternational.org/en/training>
- (б) Siobhan McGuirk, Max Niedzwiecki, Temitope Oke and Anastasia Volkova, *Stronger Together, A Guide to Supporting LGBTI Asylum Seekers in the United States*, Washington, DC: LGBTI Freedom and Asylum Network, 2015.
- ³² Види:
- (а) UNHCR, *Detention Guidelines, 2012*, став 65 за посебните потреби на ЛГБТИ баратели на азил.
- (б) UNHCR, *Refworld, Sexual Orientation and Gender Identity*: <http://www.refworld.org/sogi.html>
- (в) *Forthcoming IDC Position Paper, LGBTI Persons in Immigration Detention*.
- (г) U.S. *Immigration and Customs Enforcement, Memorandum from Thomas Homan, Executive Associate Director, Further Guidance Regarding the Care of Transgender Detainees, June 19, 2015*, достапен на: <https://www.ice.gov/sites/default/files/documents/Document/2015/TransgenderCareMemorandum.pdf>
- ³³ Психосоцијалната попреченост е меѓународно признат термин, со согласно со Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост, кој се користи за да го опише искуството на лицата со пречки и ограничувања во учеството, поврзани со состојби на менталното здравје. Овие пречки можат да вклучуваат губење на способноста за функционирање, јасно размислување, искусување на целосно физичко здравје и менаџирање на социјалните и емоционалните аспекти на нивните животи.
- ³⁴ *American Psychiatric Association, Warning signs of major mental illnesses*: <http://www.socalpsych.org/APA-WarningSigns.pdf>
- ³⁵ Во стручната литература клучната разлика меѓу самоповредувањето и самоубиството лежи во намерата. Лицата што сакаат да се самоубијат не гледаат излез од она што им предизвикува голема болка и затоа избираат да му стават крај на својот живот. Оние што размислуваат за самоубиство искусуваат животни стресови и, во некои случаи, депресија, од кои не се способни да избегаат. Лицата што се повредуваат (самоповредување или осакатување) гледаат на сопственото повредување како на начин за справување со она што ги вознемирува.
- ³⁶ UNHCR, *Detention Guidelines, 2012*, став 63 за посебните потреби на барателите на азил со попречености.
- ³⁷ UNHCR, *Detention Guidelines, 2012*, став 64 за посебните потреби на постарите баратели на азил.
- ³⁸ UNHCR, *Detention Guidelines, 2012*, став 2.
- ³⁹ UNHCR, *Detention Guidelines, 2012, Guideline 6*, став 44, 45 и 46.
- ⁴⁰ Конвенцијата на ООН против мачење од 1984 година го дефинира мачењето како „секое дејство со коешто намерно се нанесува сериозна болка или страдање, било физичко или ментално, на лице за да се добие од него или од трето лице информација или признание, казнување на лицето за дело што го извршило тоа или трето лице, или е осомничено дека го извршило, или заплашување или принудување на тоа лице или на трето лице, или, пак, поради причина заснована врз дискриминација по која било основа, кога таквата болка или страдање се нанесува од страна, или на барање, или со знаење или премолчена согласност на службено лице или друго лице што постапува во својство на овластено службено лице“.
- ⁴¹ UNHCR, *Detention Guidelines, 2012*, ставовите 49 и 50 за посебните потреби на жртвите на траума и на мачење.

- ⁴² *The International Rehabilitation Council for Torture Victims (IRCT)* дава информации, вклучително и листа на организации што можат да помогнат со градењето капацитет од целиот свет: <http://www.irct.org/>
- ⁴³ UNHCR, *Detention Guidelines*, 2012, став 62 за жртви и потенцијални жртви на трговија.
- ⁴⁴ UNODC, *Human Trafficking Indicators*: https://www.unodc.org/pdf/HT_indicators_E_LOWRES.pdf *The complete Toolkit to Combat Trafficking in Persons е достапен на*: [https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Toolkit-files/07-89375_Ebook\[1\].pdf](https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Toolkit-files/07-89375_Ebook[1].pdf)
- ⁴⁵ IOM, *Screening form for the identification of victims of trafficking*: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Toolkit-files/08-58296_tool_6-6.pdf
- ⁴⁶ Види:
- (a) UNHCR, APT & IDC, *Immigration Detention Monitoring: Practical Manual*, 2014, Section 4.8.8;
- (б) UNHCR, *Detention Guidelines*, 2012, Guideline 6.
- ⁴⁷ Види: *Review Into the Welfare in Detention of Vulnerable Persons, A Report to the Home Office, Stephen Shaw, UK, January 2016, Recommendation 16 (4.51)*. Исто така, Извештајот препорачува серија измени во насоките што ги набројуваат категориите на лица за кои се смета дека не треба да бидат задржани. Иако признавањето на пристап заснован на категорија има свои вредности (и предлагање нови, дополнителни категории) извештајот изнесува аргументи против развивањето на „алатка или алгоритам по мерка“ (4.52).
- ⁴⁸ Тие вклучуваат:
- (a) UN *Guidelines for the Alternative Care of Children*, 24 February 2010, достапен на: http://www.unicef.org/protection/alternative_care_Guidelines-English.pdf
- (б) UNHCR, *Options Paper 1: Options for governments on care arrangements and alternatives to detention for children and families*, 2015, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/5523e8d94.html>
- (в) UNHCR, *Options Paper 2: Options for governments on open reception and alternatives to detention*, 2015, достапен на: <http://www.refworld.org/docid/5523e9024.html>
- (г) IDC, *There Are Alternatives: A Handbook for Preventing Unnecessary Immigration Detention*, Section 8: Placement Options, pp 59-61.
- ⁴⁹ IDC, *There Are Alternatives: A Handbook for Preventing Unnecessary Immigration Detention*, Section 6.4: Individual Case Factors, pp 42-46.

Оваа алатка за проверка, која треба да послужи за идентификување и осврнување на состојбите на ранливост, е изработена како резултат на соработката меѓу УНХЦР и ИДЦ, со цел да им помогне со насоки и информации на службениците што доаѓаат први во контакт со лицата и на оние што одлучуваат во врска со релевантноста на факторите на ранливост при одлучувањето за задржување, упатување на алтернативни решенија на задржувањето, прифатни установи од отворен тип, сместување во заедницата и опции за поддршка, во контекст на процедурите и системите за азил и миграција.

UNHCR
The UN Refugee Agency

International
Detention Coalition
Human rights for detained refugees,
asylum seekers and migrants

 OAK
FOUNDATION

Vulnerability Screening Tool - Identifying and addressing vulnerability: a tool for asylum and migration systems was jointly developed by UNHCR and the IDC, with the support of the Oak Foundation.